

Liite Jolila 9.9.2026, **täydennetty**

Vuoden 2027 talousarvion yhteydessä käsiteltävät kuntalaisaloitteet

Kuntalaisaloite työttömille ja työvoimapolitiisessa koulutuksessa oleville suunnatusta joukkoliikennelipun alentamisesta (TRE:2953/02.04.03/2026)

Kuntalaisaloite: Eläkeläisalennus bussilippuihin työkyvyttömyyseläkeläisille – Yhdenvertaisen oikeuden turvaaminen Nysse-liikenteessä (TRE:2965/02.04.03/2026)

Kuntalaisaloite työttömille ja työvoimapoliittisessa koulutuksessa oleville suunnatusta joukkoliikennelipun alentamisesta (TRE:2953/02.04.03/2026)

Kuntalaisaloitteessa esitetään, että Tampereen seudun joukkoliikenteessä otettaisiin käyttöön työttömille työnhakijoille ja työvoimapoliittiseen koulutukseen osallistuville henkilöille 50 prosentin alennus kausilipuista.

Joukkoliikenteen tavoitteena on tarjota asukkaille mahdollisimman kattavat ja kohtuuhintaiset liikkumismahdollisuudet. Lipputuotteiden hinnoittelussa pyritään kuitenkin tasapuolisuuteen, selkeyteen sekä joukkoliikenteen taloudellisesti kestävään rahoitukseen. Nykyisin Tampereen seudun joukkoliikenteessä on käytössä useita eri asiakasryhmille kohdennettuja alennuksia, kuten lasten, nuorten, opiskelijoiden ja seniorien lipputuotteet.

Aloitteessa ehdotetun uuden alennusryhmän käyttöönotto vähentäisi lipputuloja ja kasvattaisi kuntien rahoitusosuutta. Lisäksi alennuksen kohdentaminen edellyttäisi työttömyys- tai koulutusstatuksen luotettavaa todentamista sekä mittavia muutoksia lippu- ja asiakasjärjestelmiin. Joukkoliikenteen rahoituksen näkökulmasta uusien merkittävien alennusryhmien käyttöönottoa tulee arvioida osana koko tariffijärjestelmää ja käytettävissä olevia taloudellisia resursseja.

Joukkoliikenteen lippujärjestelmän ensisijaisena tarkoituksena on mahdollistaa palvelun käyttö ja ohjata matkustuskysyntää, ei toimia sosiaaliturva- tai tulonsiirtojärjestelmänä. Tälläkin hetkellä mm. Pirkanmaan hyvinvointialue, työllisyyspalvelut ja erilaiset järjestöt myöntävät omille asiakkailleen joukkoliikennelippuja sosiaalisin perustein. Toimijoilla on asiantuntijuus omien asiakkaidensa tilanteesta ja käytännön hoitamiseen yritysasiakkuussuhde Nyssen kanssa. Tampereen kaupungilla on käytössä Aktiivipassi, joka voidaan myöntää vähävaraiselle tamperelaiselle ja sitä voi käyttää joukkoliikenteessä maksuvälineenä.

Aloitteen mukaista toimenpidettä ei ole sisällytetty talousarvioon vuodelle 2027.

Edellä esitetyin perustein kuntalaisaloite ei anna aihetta jatkotoimenpiteisiin.

Kuntalaisaloite työttömille ja työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oleville suunnatusta joukkoliikennelipun alentamisesta (TRE:2953/02.04.03/2026)

Kaupungin sähköisen asioinnin kautta 25.5.2026 saapuneessa aloitteessa esitetään, että Tampereen kaupunki ja Nysse ottaisivat käyttöön alennetun kausilipun työttömille työnhakijoille ja työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oleville. Ehdotettu alennus on 50 %.

Aloitteen tekijä perustelee ehdotustaan saavutettavilla hyödyillä; paremmalla työllistymisellä, vähemmillä sosiaalikuluilla sekä vähentyneillä pummimatkoilla/tarkastusmaksuilla/käräjoinnillä/ulosottoasioilla. Lisäksi alennus toisi konkreettista helpotusta monien arkeen, tukisi perhe-elämää, vähentäisi syrjäytymistä ja loisi positiivista muutosta laajasti tamperelaisten hyvinvoinnissa.

Aloitteen mukaan Tampere olisi edelläkävijä muille kunnille, jos se myöntäisi työttömille ja työvoimapolitiittisessa koulutuksessa oleville alennuksen joukkoliikenteen kausilipusta.

Aloite on salassapidettävä Julkl (621/1999) 24.1 §:n 25-kohdan perusteella.

**Kuntalaisaloite: Eläkeläisalennus bussilippuihin työkyvyttömyyseläkeläisille –
Yhdenvertaisen oikeuden turvaaminen Nysse-liikenteessä (TRE:2965/02.04.03/2026)**

Aloitteessa esitetään, että nykyinen yli 65-vuotiaille suunnattu alennus muutettaisiin eläkeläisalennukseksi. Muutoksen tavoitteena olisi laajentaa alennusoikeus koskemaan alle 65-vuotiaita eläkkeensaajia. Nysse-lippujärjestelmässä ei ole tällä hetkellä ollenkaan eläkealennusta, ainoastaan ikään perustuva seniorialennus. Vastaava ikään perustuva alennushinnoittelu on myös HSL-alueella, siellä ikäperustainen alennus alkaa 70-vuotiaana.

Nykyinen ikään perustuva alennus on asiakkaalle yksinkertainen ja hallinnollisesti kevyt toteuttaa, koska alennusoikeus voidaan todentaa luotettavasti väestötietojen perusteella. Eläkeläisalennuksen käyttöönotto edellyttäisi sen sijaan eläkeläisstatuksen todentamista, ylläpitämistä ja päivittämistä lippu- ja taustajärjestelmiin.

Eläkeläisyys ei myöskään ole pysyvä ominaisuus samalla tavalla kuin ikä. Eläke voi alkaa, päättyä tai muuttua, jolloin asiakkaan oikeus alennukseen pitäisi tarkastaa ja päivittää säännöllisesti. Tämä lisäisi asiakaspalvelun työmäärää, järjestelmäkehitystarpeita sekä hallinnollisia kustannuksia. Nysse-tilipohjainen järjestelmä ei suoraan mahdollista eläkestatuksen todentamista.

Lisäksi eläkeläisiä on useita erilaisia ryhmiä, kuten vanhuuseläkkeen, työkyvyttömyyseläkkeen, osatyökyvyttömyyseläkkeen ja kuntoutustuen saajia. Alennukseen oikeuttavien etuuksien määrittely voisi johtaa tulkintatilanteisiin ja eriarvoisiin lopputuloksiin eri asiakasryhmien välillä.

Joukkoliikennelautakunnan tehtävänä on järjestää joukkoliikennepalvelut tehokkaasti, taloudellisesti ja tasapuolisesti koko toimialueella. Joukkoliikenteen lippujärjestelmän ensisijaisena tarkoituksena on mahdollistaa palvelun käyttö ja ohjata matkustuskysyntää, ei toimia sosiaaliturva- tai tulonsiirtojärjestelmänä.

Eläkeläisalennus perustuisi henkilön sosiaaliseen tai taloudelliseen asemaan eikä joukkoliikennejärjestelmän käyttöä koskeviin tekijöihin. Sosiaalietuuksien määrittely ja kohdentaminen kuuluvat lähtökohtaisesti sosiaalipalveluille, eivät joukkoliikenneviranomaiselle.

Nykyinen yli 65-vuotiaille suunnattu alennus perustuu selkeään, objektiiviseen ja helposti todennettavaan kriteeriin. Se mahdollistaa edullisemman matkustamisen ikääntyneille asiakkaille ilman, että joukkoliikenneviranomaisen tarvitsee ylläpitää tai valvoa asiakkaiden sosiaaliturvaan liittyviä tietoja.

Nykyinen seniorialennus on selkeä, yhdenmukainen ja kustannustehokas toteuttaa. Eläkeläisyyteen perustuva alennus edellyttäisi eläkeoikeuden todentamista ja jatkuvaa ylläpitoa, lisäisi hallinnollisia kustannuksia sekä siirtäisi joukkoliikenneviranomaiselle tehtäviä, jotka eivät kuulu sen perustehtävään. Tämän vuoksi alennuksen säilyttäminen ikään

perustuvana on tarkoituksenmukaista sekä asiakkaiden että joukkoliikennejärjestelmän toimivuuden näkökulmasta.

Aloitteen mukaista toimenpidettä ei ole sisällytetty vuoden 2027 talousarvioon.

Subject: VL: Kuntalaisaloite: Eläkeläisalennus bussilippuihin työkyvyttömyyseläkeläisille – Yhdenvertaisen oikeuden turvaaminen Nysse-liikenteessä

Sent: 31.8.2026, 11:35:10

From: KLA Kirjaamo<Kirjaamo@kangasala.fi>

To: [REDACTED]

Lähettilä: Kuntalaisaloitepalvelu <noreply@kuntalaisaloite.fi>

Lähetetty: torstai, 30. huhtikuuta 2026 12:28

Vastaanottaja: KLA Kirjaamo <kirjaamo@kangasala.fi>

Aihe: Kuntalaisaloite: Eläkeläisalennus bussilippuihin työkyvyttömyyseläkeläisille – Yhdenvertaisen oikeuden turvaaminen Nysse-liikenteessä

Saate kunnalle

Kuntalaisaloite - Kangasala

Eläkeläisalennus bussilippuihin työkyvyttömyyseläkeläisille – Yhdenvertaisen oikeuden turvaaminen Nysse-liikenteessä
Kangasala

Aloite luotu Kuntalaisaloite.fi-palveluun 29.4.2026

Aloitteen julkaisupäivämäärä 30.4.2026

1. Aloitteen sisältö ja konkreettinen ehdotus
tällä kuntalaisaloitteella, että Kangasalan kaupunki ryhtyy viipymättä aktiivisiin toimenpiteisiin Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa työkyvyttömyyseläkeläisten yhdenvertaisen aseman ja perustuslaillisten oikeuksien turvaamiseksi Nysse-liikenteen lippuhinnoittelussa.

Ehdotamme ja vaadimme, että Kangasalan kaupunginhallitus ohjeistaa Kangasalan virallista edustajaa joukkoliikennelautakunnassa tekemään virallisen esityksen Nyssen lippu- ja tariffijärjestelmän muuttamisesta siten, että:

Nysse-liikenteeseen luodaan uusi alennusryhmä tai laajennetaan nykyisen seniorialennuksen soveltamisalaa koskemaan kaikkia Kelan eläkettä saavia (mukaan lukien alle 65-vuotiaat työkyvyttömyyseläkeläiset ja takuueläkkeen saajat).

Työkyvyttömyyseläkeläisille myönnetään jatkossa 50 prosentin alennus Nyssen kaikista kausi- ja arvolipuista, noudattaen Helsingin seudun liikenteen (HSL) hyväksi havaittua, yhdenvertaisuuslakiin perustuvaa mallia.

Alennuksen todentamiseen ja myöntämiseen hyödynnetään täysimääräisesti Nyssen uutta, vuoden 2026 aikana käyttöön otettavaa tilipohjaista maksujärjestelmää, joka mahdollistaa eläkestatuksen (Kelan kansaneläkkeensaajan kortti) todentamisen hallinnollisesti kevyesti ja digitaalisesti.

2. Aloitteen perusteelliset perustelut

Nysse-liikenteen nykyisessä hinnoittelumallissa eläkeläisalennukset (kuten arvolipun alennus arkisin klo 9–14) on sidottu tiukasti ja yksinomaan 65 vuoden mekaaniseen ikärajaan. Tämä malli syrji rakenteellisesti työkyvyttömyyseläkkeellä olevia, usein alle 65-vuotiaita kuntalaisia. He joutuvat maksamaan julkisesta joukkoliikenteestä täyden työssäkäyvän aikuisen hinnan, vaikka heidän tulotasonsa on sairauden tai vamman vuoksi pysyvästi heikentynyt, usein jopa merkittävästi alle keskimääräisen vanhuuseläketason.

2.1 Taloudelliset ja sosiaaliset perusteet: Eläkeläisköyhyys

Työkyvyttömyyseläkkeellä olevan henkilön tulonmuodostus perustuu usein yksinomaan Kelan maksamaan kansan- ja takuueläkkeeseen, sillä ansiosidonnainen eläke on voinut jäädä sairauden katkaiseman lyhyen työuran vuoksi olemattomaksi. Vuonna 2026 voimaan astuneet valtionhallinnon päätökset jäädyttää useiden Kelan etuuksien indeksikorotukset tarkoittavat, että eläkeläisten reaaliostoovoima heikkenee merkittävästi, kun inflaatio ja ALV-korotukset nostavat elämisen hintaa.

Täysihintainen Nyssen 30 vuorokauden kausilippu (esimerkiksi vyöhykkeillä ABC 84,00 €) vie kohtuuttoman suuren osan alle 1000 euron takuueläkettä saavan henkilön käteen jäävistä tuloista välttämättömien asumis-, ruoka- ja lääkekulujen jälkeen. Joukkoliikenne ei ole ylellisyshyödyke, vaan peruspalvelu, jonka avulla taataan kuntalaisten elintärkeä mahdollisuus

osallistua yhteiskunnan toimintaan, asioida sosiaali- ja terveyspalveluissa, käydä kuntoutuksessa sekä ylläpitää mielenterveyttä suojaavia sosiaalisia suhteita. Kohtuuttomat matkustuskustannukset eristävät ja vangitsevat työkyvyttömyyseläkeläisiä koteihinsa. Tämä lisää tutkitusti syrjäytymistä, mikä puolestaan heijastuu suoraan Kangasalan kunnan ja Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden kasvavana kuormituksena ja raskaampina kustannuksina. Bussilipun alennuksen myöntäminen on inhimillisyyden lisäksi taloudellisesti viisasta, ennaltaehkäisevää kunnallista sosiaalipolitiikkaa.

2.2 Yhdenvertaisuuslaki ja oikeudelliset perusteet

Suomen yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää yksiselitteisesti syrjinnän iän ja terveydentilan perusteella palveluiden tarjoamisessa. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvolautakunta (YVTltk) on aikaisemmissa joukkoliikennettä koskevissa lainvoimaisissa päätöksissään (esim. tapaus YVTltk/3XX/2017) todennut, että perusteettomien ja jäykkien ikärajojen asettaminen alennuksille (kuten opiskelija-alennuksen epääminen yli 30-vuotiailta) muodostaa laissa kiellettyä syrjintää.

Vastaavalla oikeudellisella logiikalla on täysin kestävä tontä ja laitonta, että eläkeläisalennus evätään 50-vuotiaalta eläkeläiseltä (työkyvyttömyyseläkeläinen) samalla kun se myönnetään 65-vuotiaalle eläkeläiselle (vanhuuseläkeläinen). Molemmat ovat pysyvästi pois työelämästä eläkkeellä, mutta toinen on joutunut tähän haavoittuvaan asemaan ennenaikaisesti terveyteensä liittyvän syyn vuoksi. Kangasalan kunnan ja Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnan ehdoton viranomaisvelvollisuus on aktiivisesti purettava syrjiviä rakenteita.

2.3 Liikennepoliittiset ja tekniset perusteet: Tilipohjainen maksujärjestelmä

Usein ikäperusteisia seniorialennuksia perustellaan julkisuudessa joukkoliikenteen ruuhkahuippujen tasaamisella; ikääntyneitä halutaan kannustaa matkustamaan päiväsaikaan, kun tilaa on. Tämä on hyväksyttävä tavoite, mutta työkyvyttömyyseläkeläiset ovat täysin yhtä lailla työelämän ulkopuolella ja pystyvät joustavasti hyödyntämään hiljaisen ajan kapasiteettia. Joukkoliikenteen kokonaistalouden kannalta nämä hiljaisten tuntien matkustajat tuovat järjestelmään lisätuloja silloinkin, kun matka tehdään 50 prosentin alennuksella. Täysihintaisena matka saattaisi jäädä eläkeläisen ohuen lompakon vuoksi kokonaan tekemättä, jolloin bussi kulkee tyhjänä ja Nysse menettää lipputulon kokonaan.

Hallinnollisesti muutos on nyt yksinkertaisempi toteuttaa kuin koskaan aiemmin. Nysse on siirtymässä vuoden 2026 aikana tilipohjaiseen maksujärjestelmään. Uudessa järjestelmässä asiakkuustiedot sijaitsevat älykkäässä taustajärjestelmässä. Alennusoikeus (Kelan eläkkeensaajan kortti) voidaan todentaa sujuvasti, automaattisesti ja tietoturvallisesti asiakaspalvelussa tai sähköisten tunnistautumispalveluiden (Suomi.fi) kautta ilman byrokrattista raskautta.

2.4 HSL:n esimerkki osoittaa mallin täyden toimivuuden

Helsingin seudun liikenteessä (HSL) on jo pitkään ollut käytössä esimerkillinen malli, jossa kaikki Kelan maksamaa eläkettä saavat saavat 50 prosentin alennuksen aikuisten lipputuotteista iästä riippumatta. Tämä kiistatta todistaa, että statukseen ja tulotasoon perustuva eläkeläisten alennusjärjestelmä on juridisesti, teknisesti, taloudellisesti ja hallinnollisesti täysin toteutettavissa suuressa seudullisessa joukkoliikennejärjestelmässä. Tampereen kaupunkiseutu ja Kangasala eivät saa jäädä yhdenvertaisuudessa pääkaupunkiseudun varjoon.

3. Yhteenveto ja toimenpidevaatimus

Me allekirjoittaneet vaadimme, että Kangasalan kaupunginhallitus ottaa tämän aloitteen viipymättä myönteiseen käsittelyyn ja ohjeistaa edustajaansa Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnassa edistämään vahvasti työkyvyttömyyseläkeläisten oikeutta alennukseen Nysse-liikenteessä. Yhdenvertaisuus, sosiaalinen oikeudenmukaisuus ja kuntalaisten terveyden sekä osallisuuden turvaaminen eivät ole vain juhlapuheita, vaan ne vaativat poliittisia tekoja.

Vastuuhenkilö

Kangasala / Kangasala

Alla on linkki aloitteen julkiselle sivulle Kuntalaisaloite.fi-palvelussa.

<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/47726>

Jos aloitteeseen on lisätty video

Video on katseltavissa aloitteen sivulla Kuntalaisaloite.fi-palvelussa.

Kunta voi lisätä vastauksen aloitteelle kuntalaisaloite.fi palvelussa tekstinä ja/tai liitetiedostona.

Kunnan vastaus tulee julkiseksi verkkopalvelussa.

Huom. Kunnan vastaus ei saa ilman henkilön lupaa sisältää yksityishenkilön nimeä, sähköpostiosoitetta, puhelinnumeroa tai muuta yksityistä henkilötietoa.

Lisää kunnan vastaus aloitteeseen:

<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/municipality-login?management=5grtKVVx4sj3K2NxfhaG6qwEkbNr4oeO81jxIKIZ>

Tämä viesti lähetettiin Kuntalaisaloite.fi-palvelun kautta.

Katso aloite palvelussa

<https://www.kuntalaisaloite.fi/fi/aloite/47726>

Epäiletkö että viesti tuli väärään osoitteeseen? Ole hyvä ja poista tämä viesti.